

1. Wat zijn Reserves?

Reserves kunnen worden omschreven als vermogensbestanddelen die als eigen vermogen zijn aan te merken en die vrij te besteden zijn.

Samenstelling eigen vermogen

Volgens artikel 42 van het BBV bestaat het eigen vermogen uit de reserves (algemene reserve en bestemmingsreserves) en het resultaat van de jaarrekening. Aan dit resultaat van de jaarrekening geeft de raad bij het vaststellen van de jaarrekening een bestemming: toevoeging aan de algemene reserve of toevoeging aan/vorming van een bestemmingsreserve. Een negatief resultaat van de jaarrekening zal vrijwel altijd ten laste van de algemene reserve worden gebracht.

Artikel 43 van het BBV onderscheidt de reserves naar:

Algemene reserve

De algemene reserve staat ter vrije beschikking van de raad om incidentele uitgaven te doen en tegenvallers op te vangen. Een toevoeging en een onttrekking kan slechts plaatsvinden bij een besluit van de raad.

Bestemmingsreserves

Een bestemmingsreserve wordt gedefinieerd als een reserve waar de raad een bepaalde bestemming aan heeft gegeven.

De functies van reserves

Reserves hebben de volgende functies:

1. Bufferfunctie: reserves vormen mede het weerstandsvermogen van de gemeente.
2. Egalisatiefunctie: reserves kunnen worden gevormd om baten en lasten over de jaren heen gelijkmatig te verdelen. Extreme pieken en dalen in de exploitatiebegroting kunnen zo worden vermeden. Ook ongewenste schommelingen in tarieven die aan derden in rekening worden gebracht kunnen door middel van een egaliseringsreserve worden voorkomen.
3. Bestedingsfunctie: een reservering die te zijner tijd voor de realisatie van bepaalde activiteiten aangewend kan worden.

2. Wat zijn Voorzieningen?

Voorzieningen moeten worden ingesteld wanneer verplichtingen of verliezen ontstaan c.q. het risico daarop. Voorzieningen worden als vreemd vermogen aangemerkt. Om de juiste omvang van een voorziening te bepalen zijn goede onderbouwingen noodzakelijk. Adequate, actuele beheerplannen zijn ook noodzakelijk voor de vorming van voorzieningen om de onderhoudslasten van kapitaalgoederen zo egaal mogelijk over de jaren te spreiden.

Ingevolge artikel 44 van het BBV moet een voorziening worden gevormd wanneer:

1. Er sprake is van verplichtingen of verliezen die schulden kunnen worden, zoals bijv. garantieverplichtingen. Wanneer sprake is van een risico op een te verwachten verplichting of verlies moet eveneens een voorziening worden gevormd.
2. Ook wordt een voorziening ingesteld wanneer sprake is van verplichtingen, samenhangend met het in de tijd onregelmatig gespreid zijn van bepaalde kosten, zoals groot onderhoud gebouwen. Voorwaarde is dat er een actueel meerjarig onderhoudsplan is.

3. Wanneer de gemeente via een heffing bijdragen aan toekomstige investeringen ontvangt, bijv riolering, wordt daarvoor een voorziening gevormd.
4. Ook wordt een voorziening gevormd wanneer van derden middelen zijn ontvangen die specifiek besteed moeten worden. Dit geldt niet voor nog niet bestede ontvangen subsidies van Europese en Nederlandse overheden die op de balans als vooruit ontvangen moeten worden verantwoord.

3. Toevoegen/onttrekken en verantwoording op de balans

Toevoegen en onttrekken

- Reserves
Een onttrekking/toevoeging aan een reserve kan slechts plaatsvinden indien en voor zover de raad daartoe besluit. Uitzonderingen hierop zijn tarief-egaliseringsreserves. De onttrekking/toevoeging kan in dat geval pas aan het einde van het boekjaar bepaald worden. De onttrekking/toevoeging kan dan zonder nieuw besluit van de raad plaatsvinden omdat deze valt binnen de door de raad vastgestelde systematiek van de reserve.
- Voorzieningen
Voorzieningen dienen naar beste schatting dekkend te zijn voor de achterliggende verplichtingen en risico's. Toevoegingen aan voorzieningen worden als last in de begroting/jaarrekening opgenomen. De aanwending van een (gedeelte van een) voorziening wordt rechtstreeks ten laste van de voorziening geboekt.

Verantwoording op de balans

Reserves en voorzieningen worden in beginsel bruto op de balans opgenomen. Daarop zijn 2 uitzonderingen:

- Voorziening dubieuze debiteuren
Een voorziening in verband met mogelijke oninbaarheid van debiteuren wordt op de balans gesaldeerd met het debiteurensaldo.
- Voorziening verlies grondexploitatie
Een voorziening voor het afdekken van een verwacht verlies op een grondexploitatie wordt gesaldeerd met de boekwaarde.

4. Weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen

Volgens artikel 11 van het BBV bestaat het weerstandsvermogen uit de relatie tussen:

1. de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
2. alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Het BBV maakt onderscheid tussen de incidentele en de structurele weerstandscapaciteit.

Incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om niet begrote kosten te dekken.

Tot de incidentele weerstandscapaciteit wordt gerekend:

1. de algemene reserve en de bestemmingsreserves;
2. de in de begroting opgenomen raming voor onvoorziene uitgaven;
3. de stille reserves, voor zover deze op korte termijn materieel te maken zijn (reserves waarvan de omvang en/of het bestaan niet uit de balans blijkt).

De structurele weerstandscapaciteit heeft betrekking op het vermogen om onverwachte tegenvallers structureel in de lopende begroting op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van bestaande taken. De middelen die dat vermogen bepalen zijn:

1. de resterende (nog onbenutte) belastingcapaciteit;
2. bezuinigingsmogelijkheden;

3. geraamde onvoorziene uitgaven.

De totale beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit alle genoemde elementen van de incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

Risico's

Het tweede element van de ratio weerstandsvermogen bestaat uit de benodigde weerstandscapaciteit op basis van de geïnterpreteerde en gekwantificeerde risico's, waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die een materieel financieel belang hebben. De omvang van een risico wordt bepaald door de mate van waarschijnlijkheid (kans) en de (gekwantificeerde) impact (op het financiële resultaat).

Relatie tussen de weerstandscapaciteit en de risico's

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de voor de afdekking van de risico's benodigde weerstandscapaciteit. De benodigde weerstandscapaciteit wordt bepaald door het risicoprofiel van de gemeente. De relatie wordt uitgedrukt in een verhoudingsgetal. De NVVR (Nederlandse vereniging voor Rekenkamers en Rekenkamercommissies) geeft aan dat normaliter gestreefd zou moeten worden naar een ratio weerstandsvermogen van minimaal 1,0. Deze ratio sluit aan bij een waarderingstabel opgesteld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) in samenwerking met de Universiteit van Utrecht (zie tabel).

Ratio waardering weerstandsvermogen	Betekenis
> 2,0	Uitstekend
1,4 – 2,0	Ruim voldoende
1,0 – 1,4	Voldoende
0,8 – 1,0	Matig
0,6 – 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

5. Weerstandsvermogen en solvabiliteit

De solvabiliteitsratio is één van de financiële kengetallen die volgens het BBV in de begroting en de jaarstukken moet worden opgenomen. Deze ratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. In de op 5 juli 2016 raadsbreed aangenomen Motie gezonde gemeentefinanciën is het college o.a. verzocht om ervoor te zorgen dat iedere voorgestelde meerjarenraming in ieder geval het laatste jaar tot een solvabiliteit van minimaal 30% leidt.